

1.2

Czynnościowe dolegliwości serca

Obraz kliniczny choroby jest niejednoznaczny, pozbawiony charakterystycznych dolegliwości. Niemniej należą do nich wewnętrzny niepokój, kołatanie serca, odczuwanie rozproszonego bólu lub ucisku w klatce piersiowej, nagle pojawiające się duszności i częstoskurcze. Czasem istnieją powiązania z niespecyficznymi dolegliwościami w nadbrzuszu zespołu Roemhelda. Nierzadko towarzyszą im objawy psychovegetatywne. Cierpiący na tę chorobę pacjenci często stwierdzają, że „czują” własne serce. Oględziny somatyczne nie pozwalają dostatecznie wyjaśnić przyczyn dolegliwości.

1.2.1 Terapia ogólna

Uświadamianie braku szkodliwego wpływu dolegliwości na organizm. Metody odprężania, takie jak trening autogeniczny lub progresywna relaksacja mięśni Jacobsona, ew. psychoterapia, np. terapia zachowania.

1.2.2 Fitoterapia

W leczeniu tej choroby nie dysponujemy właściwymi preparatami chemicznymi. Skuteczne jest natomiast leczenie środkami roślinnymi, zalecane przy sprzyjającym profilu korzyści i ryzyka. W zależności od leczonej dolegliwości zastosowanie mają:

- wzmacniające siłę skurczu serca i zwiększające przepływ wieńcowy
 - liście z kwiatami głogu (patrz rozdz. 1.1 Niewydolność serca, s. 3)
- ogólnie wspomagające przepływ krwi
 - liście miłorzębu (patrz rozdz. 1.4 Obwodowa tętnicza niedrożność naczyniowa, s. 9)
- ogólnie uspokajające

- korzeń kozłka lekarskiego (patrz rozdz. 8.1 Zaburzenia snu, s. 159)
- ziele dziurawca (patrz rozdz. 8.2 Depresja, s. 169)
- wiatropędne i przeciwwzdęciowe
 - owoce kminku zwyczajnego (patrz rozdz. 3.4 Zaburzenia trawienia, s. 57)
 - owoce kopru włoskiego (patrz rozdz. 3.2 Nieżyt żołądka, s. 49)

1.3 Hipotonia

Symptomatyczne obniżenie skurczowego ciśnienia krwi do wartości poniżej 105 mmHg. Rozróżnia się hipotonię pierwotną, inaczej samoistną i wtórną, np. na skutek niewydolności serca, niewydolności nadnercza, niedomagań tarczycy, utraty krwi, odwodnienia lub gorączkowego zakażenia, zależnie od przypadku z lub bez objawów ortostazy.

1.3.1 Terapia ogólna

Dostarczenie dostatecznej ilości płynów z dodatkiem soli. Regularny fizyczny trening wytrzymałościowy. Hydroterapia wg Kneippa, np. zanurzanie, polewanie wodą zimną bądź naprzemiennie, masaż suchymi szczotkami. W przypadku hipotonii wtórnej leczenie schorzeń zasadniczych.

1.3.2 Fitoterapia

Roślinne środki lecznicze, dobrze tolerowane zarówno w użytku zewnętrznym, jak i wewnętrznym, stanowią świetną alternatywę dla leków syntetycznych. Powinno się je stosować, w miarę możliwości, w kombinacji z powyżej przytoczonymi zaleceniami ogólnymi.

1.3.3 Profile surowców

Kamfora

Camphora, *Cinnamomum camphora* (L.) Siebold

ZZ: wew.: zaburzenia regulacji krążenia (obniżone ciśnienie tętnicze)

zew.: reumatyzm mięśniowy, niezbyt dróg oddechowych

D: środek aromatyczny; tonizuje układ krążenia, broncho-spazmolityczny i –sekretolityczny; w użytku zew. poprawia przepływ krwi

P/w: ciąży; nie stosować u niemowląt i małych dzieci w okolicach twarzy; nie nanosić na uszkodzoną skórę

DN: egzemy kontaktowe

WO: nieznanne

W: zatrucia wskutek doustnego przyjęcia środków zewnętrznych o wysokim stężeniu

D/Z: wew.: średnia DD 30–300 mg

zew.: maks. stęż. 25%, dla niemowląt i małych dzieci maks. 5%

spirytus kamforowy (Spiritus camphoratus FN; 9,5–10,5g kamfory/100g) wcierać kilka razy w ciągu dnia

PL: wew.:

preparat złożony:

* Korodin®, 100 g zaw. 2,5 g kamfory, 97,3 g wyciągu płynnego z owoców głogu, 3 × dzień. 10 kr. na cukrze, chlebie, nigdy z wodą!

maści / nacieranie

* Pectoror ®N, 100 g zaw. 10 g kamfory racem.; 1–2 cm wyciśniętej maści wcierać w okolicach serca 1–3 × dzień.

preparat złożony:

* Cor-Vel Truw® maść na serce, 100 g zaw. 3,8 g kamfory, 1,7 g lewomentolu, 2,9 g olejku drzew iglastych, 6,0 g olejku rozmarynowego; 1–2 cm wyciśniętej maści wcierać w okolicę serca 1–3 × dzień.

- O: ++ w leczeniu hipotonii
 + w leczeniu reumatyzmu mięśniowego
 + w leczeniu nieżytu dróg oddechowych

Liście rozmarynu lekarskiego

Rosmarini folium, *Rosmarinus officinalis* L.

ZZ: zew.: dolegliwości krążenia (obniżone ciśnienie tętnicze); do leczenia wspomagającego w schorzeniach reumatycznych

wew.: zaburzenia trawienia

D: środek aromatyczny; kwas rozmarynowy hamuje syntezę prostaglandyny; zastosowany zewnętrznie podrażnia skórę i wspomaga przepływ krwi

P/w: ciąża

DN: możliwe alergie kontaktowe

WO: nieznanne

W: często stosowany w kuchni śródziemnomorskiej jako przyprawa pobudzająca apetyt oraz wspomagająca trawienie; w zastosowaniu zewnętrznym działanie wyraźnie pobudzające; w zaburzeniach trawienia raczej mało skuteczne

D/Z: wew.: DD 4–6,0 g surowca, 10–20 kr. olejku eter. wg odpowiednich zaleceń

olejek: przyjmować 2–4 kr. kilka razy dzień. na kostce cukru

napar: 2 g (1 Łh)/150 ml, 15 min, pić 1 filiżankę po posiłku 3–4 × dzień.

zew. (balneoterapia): 50,0 g surowca zaparzyć w ok. 1 l wrzącej wody, po 30 min precedzić i dolać do kąpeli

LG: 6–10% olejek eteryczny w postaci płynnej lub półstałej

spirytus rozmarynowy (Spiritus Rosmarini), wcierać w bolące miejsca kilka razy dziennie

O: +

1.4 Obwodowa tętnicza niedrożność naczyniowa

Zaburzenia dopływu krwi, które dotyczą najczęściej kończyn dolnych, uwarunkowane zwężeniem lub zamknięciem światła naczyń tętnicznych. Do czynników zwiększających ryzyko wystąpienia choroby należą m.in.: palenie, zaburzenia przemiany tłuszczowej, nadciśnienie tętnicze i cukrzyca. Typowy obraz kliniczny charakteryzuje zwapnienie naczyń krwionośnych oraz bóle mięśni łydek spowodowane pogorszeniem tolerancji wysiłku fizycznego. Klasyfikacja stadiów niedrożności tętnicznej ze względu na skalę dolegliwości wg Fontaine'a:

- Stadium I: brak dolegliwości przy technicznie wykrywalnych zmianach naczyniowych,
- Stadium II: właściwa miażdżyca zarostowa i chromanie przestankowe (łac. Claudicatio intermittens), dzieląca się na:
 - Stadium IIa: bezbolesne pokonywanie odcinków > 200 m,
 - Stadium IIb: bezbolesne pokonywanie odcinków < 200 m,
- Stadium III: bóle spoczynkowe,
- Stadium IV: zgorzel.